

Het adres
van
den Uitgever
is:
Brugge
Korte
Ridderstrate
22
—
Men kan
inschrijven
bij alle
postmeesters
's lands

Prijs
voor
Belgenland :
5 fr.
Voor
Holland
3 gulden
—
Brieven
postvrij
toe
te zenden

ROND DEN HEERD

EEN LEER- EN LEESBLAD VOOR ALLE LIEDEN

VERSCIJNENDE WEKELIJKS

TWEEDE JAAR

N° 30

22 JUNIJ 1867

DAGWIJZER

ZONDAG, 23. *Factus est*, tweede Zondag na Cinxen, binnen de octave van 't Allerheiligste Sacrament, Sint Jans avond te midzomer. 't Evangelie staat op bladz. 207, 1^e jaar. Leest daarbij bladz. 224 van 't zelfste jaar.

MAANDAG, 24. Sint Jans Misse en Sint Jans dag, te midzomer. Leest het 1^e jaar, bladz. 231, 32 en 34. — 't Oud Lombaartzijde, waar nu Niepoort op staat, wordt ingezwolgen door de zee. 1116.

DIJSENDAG, 25. Sint Gallicanus, martelaar, 330.

WOENSDAG, 26.

DONDERDAG, 27. De octave van *Corpus Christi*, of heilig Sacramentsdag.

VRIJDAG, 28. De feestdag van 't Heilig Herte onzes Heeren Jesu Christi, en Sint Pieters en Pauwels avond. Leest het 2^e jaar, bladz. 212.

ZATERDAG, 29. Sint Pieters en Sint Pauwels-

Misse. « Te Roomen » zegt het *martijrologium* « is 't de geboortedag » — tot het eeuwig leven — « van Sint Pieter en Sint Pauwels, apostelen, die, in 't zelfste jaar, geleden hebben onder keizer Nero. Sint Pieter werd in Roomen, met het hoofd nederwaards, aan 't kruis genageld, en op den berg Vaticanus, neffens den triompheweg, ter aarde besteld, vereerd met den dienst van geheel de wereld; Sint Pauwels werd met den zweerde gerecht, langs den weg naar Ostia begraven, en met den zelfsten dienst vereerd als Sint Pieter.

't Is van dage patroondag te Roomen.

Op heden, 29 Junij 1867, viert men te Roomen, met buitengewone plechtigheid, den achtienhondersten verjaardag der martelie van Sint Pieter en Sint Pauwels. Bij honderden bisschoppen, uit alle streken en landen des werlds, zijn er naartoe getrokken, onder andere Zijne Eminentie Engel-

bertus Sterckx, Cardinaal-Aartsbisschop van Mechelen, mitsgaders hunne Hoogwaardigheden Theodorus De Montpellier, Bisschop van Luik, Henricus Bracq, Bisschop van Gent, en Victor Dechamps, Bisschop van Namen. Onder de vreemde Bisschoppen is daar namentlijk ook aanwezig Zijne Hoogwaardigheid Pieter Pauwels Lefevere, Bisschop van Zela, en *Administrator* van Détroit, in Noord-America. Die weerdige man is een vlamming, geboren te Rousselaere, 1804, hij deed aldaar zijne studien, in 't kleen Seminarie¹, en vertrok vroegtijdig naar America, waar hij de priesterlijke, en naderhand, te weten in 1841, de bisschopelijke wijdinge ontving. Voor dat hij naar Roomen trok, is de hoogwaardige Heer Lefevere een bezoek komen afleggen bij zijne fraaie zusters, die nu nog te Rousselaere wonen, en bij al zijne vrienden en kennissen, welke hij sedert zes-en-twintig jaar niet meer gezien en hadde. Hij is hier ook te Brugge geweest, en heeft er, op 8 Junij laatstleden, de wijdinge gedaan in de Kathedrale, op verzoek van onzen bisschop, 's anderdags heeft hij 't heilig Vormsel bediend te Kortrijk.

Twee honderd en veertig kerken van ons land zijn Sint Pieter toegewijd, en acht-en-dertig Sint Pieter en Sint Pauwels te samen. In Westvlaanderen telt men er negentiene die onder de bescherminge schuilen van den Prince der Apostelen, te weten Atrijve, Caster, Dudzele — Sint Pieters banden, — Eessen, Emelghem, Ghijverinchove, Hulste, Ledeghem, Locre, Loo, Nieuwcapelle, Oostcamp, — Sint Pieters banden, — Sint Pieters-op-den-Dijk, Sint Pieterscapelle, Stalhille, Thielt, Thorhout, — Sint Pieters banden, — Wacken, en Sint Pieters, te Jper. Vijf kerken eeren als patroonen Sint Pieter en Sint Pauwels: Elverdinghe, Oostende, Ploegsteert, Rumbeke en Waesten.

Sint Amand hadde eene bijzondere devotie tot Sint Pieter, en 't is merkwaardig hoe hij ter zijner eere bijna al de kerken die hij stichtte gewijd heeft. Als hij, omtrent 632, van koning Dagbert, 't oud kasteel van Gent verkregen hadde, zoo bouwde hij daar, ter eere van Sint Pieter en Sint Pauwels, een klooster van reguliere kaneuniken in, 't welk naderhand Sint Baafs abdije wierd; en op Blandinumberg, ter plaatse waar de Gentsche afgod hadde gestaan, rechtte hij een tweede klooster op, onder de bescherminge van Sint Pieter, dat den oorsprong en 't eerste beginsel is geweest van de rijke en wijdvermaarde

¹ 't Kleen Seminarie van Rousselaere telt drie Bisschoppen onder zijne oude studenten, te weten: *Monseigneur* Leo Raimundus De Neckere, geboren te Wevelghem, op 6 Junij 1800; Bisschop gewijd van Nieuw-Orleans, in Noord-America, op 24 Junij 1830, en aldaar overleden, op 4 September 1833; — *Monseigneur* Lefevere, en *Monseigneur* Johannes Josephus Faict, twintigsten Bisschop van Brugge.

Sint Pieters abdije. — Leest het 2de jaar, bladz. 75.

Sint Pieter had eertijds eene kapelle staan te Brugge, aan den Noordkant van de Philip- of Slijp-stokstrate; zoo te zien is op het *plan* van Marcus Geeraerd; zij wierd gebouwd ten jare 1080, door Robrecht den Vries, grave van Vlaanderen.

« Robrecht de Vriese, — zegt *die excellente Cronike*, — regierde Vlaanderen in grooten payse wel xxii jaar. Ende hij hadde Sinte Pietre, den Apostele, in al te grooter weerde, ende hij stichtede xxx kerken in die eere van Sinte Pietre, eerst Sint Pieters Canesije¹ te Cassele, met xxx provenden, ende hij dede Cassele bevesten ende bemuren. *Item*, hij stelde de halve Canesije van Thorhout, ende die Abdije van Sinte Pieters t' Oudenburg, die men hiet Sinte Aernoudts. *Item*, Sinte Pieters capelle te Brugge, te Oostcamp, 't Oostende, te Thielt, te Hulste, te Maldeghe, ende in vele andere plaatsen. »

Op den 29 Juny 1768, — zoo spreekt Jacobus Bowens, in zijne *Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zee-stad Oostende*, gedrukt te Brugge, bij Joseph De Busscher, in 1792, — wierd binnen Oostende met vele vreugdebewijzen gevierd het vijf honderdste jaar dat Oostende door Margareta van Constantinopelen, Gravinne dezer Nederlanden, tot stad verheven wierd. Daar en wierd geene moeite of onkost gespaard om die jubelfeeste op het prachtigste uit te voeren; en al de inwoonders, door de Heeren van het Magistraat aangemoedigd zijnde, deden alles hetgene doenlijk was, om de straten en hunne huizen ten besten te versieren.

Om deze feeste meerderen luister bij te zetten, wierd er op den hoek van de mart, door de stad, een zeer schoone praalboog geplaatst, en het stadhuis was ten prachtigsten opgepronkt, zijnde het afbeeldsel van wijlend onze genadige *souveraine*, Maria Teresa, boven het schepenhuis, onder eenen thron geplaatst.

Die feeste wierd geopend op den 29 Junij, zijnde den dag van Sint Petrus en Paulus, 's morgens om tien uren, met het celebreren van eene solemnele Misse, door den eerweerden heer Dierickx, prelaat van Oudenburg, gevolgd door eene plechtige processie van devotie, rond de stad, met het Alderheiligste, vergezelschap door het magistraat, de geestelijke orders, de ambachten, de neringen, en ook de voor-naamste borgers, al met brandende flambeeuwen. 's Namiddags ging den ommegang of processie van triomphe, bestierd door de Heeren van het Oratorie, aangeleid in het volgende ordre.

Eene verdeeling krijgsvolk opende de praalstatie, en wierd onmiddellijk gevolgd door den eersten triomphewagen. Deze wagen, bespannen met vier

¹ Kapitel of collegie van canoniken.

peerden, was voorgegaan van eenige boeren, dragende hunne veldinstrumenten, gevolgd door de *Fama* te peerde, vergezelschap door twaalf jongelingen eensgelijks te peerde, onder het geschal van twee trompetters en eenen timbalier. Op de peerden van den wagen zaten vier boeren, en op den zelven twaalf boerkens en twaalf boerinnkens.

Tweede triomphewagen, bespannen met vier peerden en verbeeldende de Religie, omringd door zeven maagdekens, vertoogende de drie goddelijke deugden en de vier hoofddeugden. Op de peerden zaten vier engelen. Hierna volgde een *hérault* of wapendrager te peerde, met den schild van de stad, omringd door vier ruiters.

Derde triomphewagen, bespannen met vier peerden, waarop eensgelijks vier engelen gezeten waren, en verbeeldende de heilige apostelen Petrus en Paulus, patroonen dezer stad, omringd door zes engelen, in hunne handen hebbende de instrumenten van hunne martelie. Hierna volgden twintig jongelingen, als werklieden gekleed, benevens hunnen *directeur*, verbeeldende het uitgraven en uitsteken der stad. Na hun kwamen dertig jonge visschers, in hunne handen hebbende de instrumenten dienstig tot de vischvangst,

Vierde triomphewagen *Ostenda Virgo* — de Maagd van Oostende — omringd door eenen stoet van jonge maagdekens, spelende op musicale instrumenten.

Vijfde triomphewagen, bespannen met vier peerden, waarop vier Spanjaarden zaten, en voerende Margareta van Constantinopelen en Guido, omringd door acht Spanjoletten. Hiernaer volgde eene tweede verdeling krygsvolk.

Zesde triomphewagen, bespannen met vier peerden, waarop wederom vier Spanjaarden gezeten waren, en voerende Margareta van Maele en Philipus, bijgenaamd den stouten, omringd door acht staatsjouffvrouwen, en gevolgd door eene wacht Spanjaarden te peerde.

Zevenste triomphewagen voerende Philips den goede en Isabella, omringd door acht princessen. Hierna volgden de arke van Noë, gejongd door de sloopstimmerlieden; de steenrotse, voortgetrokken door drie peerden en gejongd door de metsenaars. Deze praalprocessie wierd gesloten door eene verdeling van veertig husaren te peerde.

Te naaste jare 1868, is 't de 200ste verjaardag van die feest.

De feestdag van Sint Pieter valt acht dagen na Sint Jans dag, te midzomer, en gelijk de christelijke Sint Jans dag te midzomer van de oude heidensche midzomerfeeste of zomer-zonnewende meegedeeld heeft, bijvoorbeeld, het Sint Jans vier, zoo deelt Sint

Pieters dag, in Vlaanderen, vele meê van Sint Jans dag, en hoe nader de zee men komt, hoe meer Sint Pieters dag geheel en gansch Sint Jans dag achter steekt en in 't donker zet.

't Is eigenlijk op Sint Pieters dag dat wij hier onze zomer-zonnewende vieren.

Die vermaardheid van Sint Pieter boven Sint Jan is de nabijheid van de zee te wijden, en, men bemerkt dit in de oudste tijden, daar waar de afgod van landbouw en zeevaart, van schip en ploeg, Thor te weten, meest gediend was, daar zijn de geloofszen-delingen met Sint Pieters Thor te keere gegaan, en hebben Sint Pieters beeld gezet op de brokken van den verslegen dondergod. Zoo is te Thorhout, Sint Pieters kerke en abdije gekomen, even zoo heeft keizer Karel de groote, in de plaatse van de uitgekapte dondereke in Hessenland, ook eene Sinte Pieters kerke laten bouwen. Het kunnen wel de zelfste redens geweest zijn die in den grond lagen van Sint Amands en grave Robrecht de Vriezens devotie tot Sint Pieter, en 't en zou mij niet verwonderen had de brugsche Sint Pieters kapelle, of 't zij welke, andere gediend om ievers eenen gruwelijken donderbosch, een donderhout of Thorhout te doen vergeten, Op die zelfste maniere hebben de geloofszen-delingen, in de oude heidensche vertellingen, die geen geweld en kon uit den mond des volks roeien, den afgodsname Woën in Ons Heere veranderd, en Thor, of andere gevreesde namen, in Sint Pieter; anders is dit aardig verschijnsel van de menigvuldige *Sint-Pieter-en-Ons-Heere*-vertelderkes, niet nitlegbaar.

Die zaken zitten al veel dieper in den grond van de vlaamsche tale als dat men wel peizen zou.

Sint Pieter, in al die wondere vertellingen, vaart of doet altijd slechtst, hij is dwaas, boos, onbehe-dig, verbodt alles, terwijl Ons Heere den besten kant houdt en alles weêr in 't rechte stelt. Daarbij komt het dat, in zekere spreuken, « *Sente Pieter* » geldt voor het kwade, het slechtste, het minderachtige, en « *Ons Heere* » voor het goede, het verkieselijke. « *Sente Pieter* boven *Ons Heere* leggen » is heel Vlaanderen door bekend voor eerst het beste en daarna het slechtste nemen, zijn wittebrood vooren eten, enz. Uitestek, verworpen of verkrenkte ware, planten, dieren enz. dat heet men overal nog « *pieters* ». « 't En zijn maar *pieters*, » zegt men, « hij heeft mij daar ne *pieter* oftwee in mijn hand gesteken, een hoop verpieterden pruts willen verkoopen; en als men eenen « *pieter* » of een « *pietertje* » aan den man kan helpen, zoo maakt men er doorgaans een kruis achter, als om de kwade ware voortaan het huis te ontzeggen. »

Op den zelfsten grond steune ik als ik wille reden geven waarom duivel en dood ook Pieter

heeten, en waarom men dagelijks hoort van « Pietje Pek » en van « Pietje de dood » spreken.

De geloofszendingen en wisten maar van *eenen* God, en liever sterven als die eenheid der Godheid laten schenden; voor de heidensche Vlamingen waren er menige goden, elk ende ieder van hun met zijne bijzondere historie en gevaarten; het kwaad, de dwaasheid, de onvolmaaktheid zelve wierden zekere goddelijke wezens toegeschreven: wien konde men dan beter in de plaatse doen treden van die onvolmaakte kwaadaardige godheden als den onvolmaak-

ten gevallen Petrus, om later, na jaren arbeid mischien, de leeringe der katholieke heiligenvereeringe beter uit een te doen, en met mirakelen en martelaarsbloed te bevestigen.

Zoo wij veel kerken hebben die Sint Pieter toegewijd zijn, zoo hebben wij ook veel familien die Pieters, Pieterszons, Piersoons, Persoons, Pieterssens, Pietsens, Piessens, Peters, Peeters, Peterman, Pieterman, Serpieters, Pierens, Depietere, Depiere, en Coppieters heeten, welk laatste het hoogedele *Karē Diomēdeos* uit de de Iliade te binnen brengt.

UITSTAP IN DE WARANDE

DE KEMEL

Weet gij wel hoe men den name *Gibraltar* gemaakt heeft?

Gibel-al-tarich was 't eerst, in 't araabsch, dat is te zeggen berg van Tarich, en, om geene twee *ll* op malkaar te laten loopen, heeft men de eene veranderd in *r*, en, 't woord wat korter nemende, *gibraltar* daarvan gemaakt, gelijk wij voor *flanelle fernelle* plegen te zeggen in 't vlaamsch.

Maar wat heeft dat te doen met den kemel?

Genoeg en zoovele dat *gibel* of *gimmel*, *cumul*,

kemel, *comble*, *hobbel*, *hoppel* en *hoop*, in verschillende talen, al een en 't zelve te zeggen is, te weten eene hoogte, eene bulte, zoo dat kemel zooveel is als bultenaar, en aldus is de kemel recht daarbij genaamd geworden, waarin hij van al de andere dieren meest verschillende is.

De kemel dan, om met zijn onderscheidend merkteeken eerst te beginnen, draagt eene, of wel twee bulten; maar dat en zijn geene bulten waar de ruggrate in gekromd zit, 't zijn eerder wans, of aan-